

Bibliography:

1. Піддубцева О. І. Формування готовності майбутніх фахівців-аграріїв до іншомовного професійно орієнтованого спілкування : дис. доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта. Запоріжжя, 2021. 202 с.

2. Хоменко О. В. Тенденції іншомовної підготовки студентів економічних спеціальностей у контексті глобалізації: теоретико-методологічний аспект : дис. ... доктора пед. наук. 13.00.04. Київ, 2015. 340 с.

3. Якушко К. Г. Педагогічні умови формування професійно-орієнтованого іншомовного спілкування у студентів технічних спеціальностей аграрних університетів : дис. ... доктора пед. наук. 13.00.04. Переяслав-Хмельницький, 2016. 346 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-429-0-12>

IMPLEMENTATION OF THE ACTIVITY APPROACH IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF THE NEW UKRAINIAN PRIMARY SCHOOL

РЕАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Pokrova S. V.

*Associate Professor at the Department
of Primary Education
Municipal Institution «Zaporizhzhia
Regional Institute of Continuing
Pedagogical Education»
of Zaporizhzhia Regional Council
Zaporizhzhia, Ukraine*

Покрова С. В.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри початкової освіти
Комунальний заклад «Запорізький
обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти» Запорізької
обласної ради
м. Запоріжжя, Україна*

Сучасне сьогодні – це час стрімкого розвитку технологій, відтак будь-які знання швидко знецінюються й втрачають свою актуальність. Фахівці сьогодні – це творчі, самовіддані професіонали, що швидко адаптуються до змін, швидко приймають кретивні рішення. В колективі цінують співробітника, який постійно самовдосконалюється та безперервно самонавчається. Заклади загальної середньої освіти мають ставити собі за завдання відстеження сучасних ідей для реалізації

окреслених якостей і упровадження нових технологій для посилення умотивованості до навчання молодших школярів. Початкова школа займає потужну нішу в структурі сучасної освіти. І якраз у початкових класах педагоги планують взаємодію з дітьми таким чином, щоб розкривався їхній творчий та природний потенціал. Вміти самостійно шукати інформацію, розв'язувати проблеми, критично мислити й застосовувати здобуті знання на практиці – це пріоритетні вміння сучасного здобувача освіти. Застосування в освітньому процесі діяльнісного підходу дає можливість сформувати й розвивати ці вміння у молодших школярів.

Проблеми упровадження діяльнісного підходу в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти в різні часи досліджували такі науковці як М. Каган, І. Фролов, Г. Юдін (філософський аспект); Д. Гальперін, В. Давидов, Г. Костюк (психологічний аспект); І. Бех, Л. Зайцева (педагогічний аспект). Зокрема, В. Сухомлинський активно вивчав питання організації навчально-виховного процесу у початкових класах і висловлював ідеї щодо важливості діяльнісного підходу до навчання; Л. Виготський вважав діяльність основним механізмом розвитку дитини і її взаємодії з навколишнім середовищем; Жан Піаже розробив теорію когнітивного розвитку, в якій акцентував увагу на важливості активної конструктивної взаємодії з навколишнім середовищем для навчання та розвитку: діти – активні учні, схожі на вчених, які досліджують і розуміють світ через власний досвід.

Відповідно до Державного стандарту початкової освіти передбачено здійснювати «організацію освітнього процесу із застосуванням діяльнісного підходу на інтегрованій основі та з переважанням ігрових методів у першому циклі (1–2 класи) та на інтегровано-предметній основі у другому циклі (3–4 класи)» [2].

Слід зауважити, що в дослідженні Т. Гури й О. Роми діяльнісний підхід визначено головним інструментом реалізації Концепції «Нова українська школа» [1]. Складно з цим не погодитися, бо сутність діяльнісного підходу полягає не в отриманих учнями від учителя знаннях в готовому вигляді, а в здобутих шляхом самостійного пошуку, експерименту, дослідження, групової роботи; в практичному застосуванні отриманої дітьми з різних джерел інформації для вирішення сучасних життєвих завдань тощо. Тобто, діяльнісний підхід у початковій школі – це такий підхід до навчання, за умови якого здобувачі освіти беруть активну участь у освітньому процесі шляхом різноманітних видів діяльності.

Зазначимо, що принципи діяльнісного підходу у навчанні ґрунтуються на ідеї активної залученості учнів у пізнавальну діяльність. Основними принципами цього підходу будемо вважати:

– *суб'єктність учнів* – молодший школяр є активним суб'єктом свого навчання, здатним самостійно приймати рішення і відчувати відповідальність за це;

– *активність і самостійність* – навчання сприяє розвитку навичок самонавчання; *проблемність* – навчальний матеріал подається у вигляді завдань або проблем, що потребують вирішення;

– *колективність і взаємодопомога* – підкреслюється важливість співпраці, обміну досвідом та взаємодопомоги між учнями;

– *особистісно-орієнтований підхід* – враховується індивідуальність кожного учня, його потреби, інтереси та можливості;

– *практична спрямованість* – навчання орієнтоване на формування навичок та умінь, корисних у реальному житті;

– *ігровий аспект* – використання ігрових форм для навчання, які сприяють більш ефективному засвоєнню матеріалу;

– *діалогічність* – акцент на взаємодії між учнями та вчителем, обміні думками та ідеями.

Варто зауважити, що науковою спільнотою the LEGO Foundation на основі досліджень розроблено модель п'яти характеристик діяльнісного підходу: *значуща* – коли пізнавальна діяльність пов'язана з дитячим досвідом, з дитячим світом і середовищем, є важливою для дітей, знаходить відгук у їхніх серцях; *соціальна* – коли діти в групах, парах, колективно діляться думками один з одним, обговорюють ідеї, домовляються, шукають і приймають спільні рішення на виклики; *радісна* – коли школярі відчувають радість і захоплення, емоційне задоволення від навчання і взаємодії; *мотивуюча* – коли здобувачі освіти вивчають і досліджують нові явища, роблять нові спроби, переживають успіхи і невдачі та розпочинають знову і знову. Коли діти обмінюються один з одним ідеями, переглядають і змінюють свої думки відповідно до роботи групи, їхні здібності розширюються і трансформуються; *активна* – коли молодші школярі ментально і фізично включені у процес пізнання, у співдію, співтворчість [3].

Крізь призму цієї моделі характеристик педагогам варто постійно аналізувати свою професійну щоденну практику, адже дотримуючись її, вони поступово досягатимуть мети початкової освіти, визначеної Державним стандартом початкової освіти, а саме «всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних

особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості» [2].

Для реалізації діяльнісного підходу у початковій школі використовуються різноманітні інструменти і методики. Ось деякі з них:

1. *Проектна діяльність*: учні працюють над конкретним проектом або завданням, що дозволяє їм застосовувати отримані знання на практиці та розвивати навички роботи у команді.

2. *Сюжетно-рольові ігри*: учні виконують певні ролі, що дозволяє їм відчувати себе частиною реального життя та розвивати соціальні навички.

3. *Відкрите навчання*: діти вчаться шляхом експерименту, пошуку, дослідження і самостійного відкриття нового, що сприяє активному пізнанню.

4. *Творчі завдання*: учні виконують завдання, які вимагають творчого мислення та уяви.

5. *Подієві методи*: використання різноманітних подій, заходів, виставок тощо для активізації освітнього процесу і наближеності до реального життя.

6. *Кооперативне навчання*: спільна робота в командах, що сприяє обміну думками, взаємодопомозі та вирішенню завдань.

7. *Інтерактивні технології*: використання комп'ютерних програм, інтерактивних дошок та інших технічних засобів для залучення учнів до освітнього процесу.

Ці інструменти сприяють активізації освітнього процесу та розвитку учнів, допомагаючи їм краще засвоювати матеріал та розвивати різні навички.

Таким чином, систематично упроваджуючи діяльнісний підхід у освітньому процесі початкової школи, педагогам вдається створити сприятливе середовище для розвитку умінь молодших школярів критично мислити, знаходити шляхи вирішення проблем і викликів, застосовувати отриману з різних джерел інформацію на практиці тощо. А, отже, й розвиваються вміння ставити цілі й планувати власну діяльність, прогнозувати, рефлексувати, систематизувати інформацію. Реалізація діяльнісного підходу в освітньому процесі початкової школи надає можливість прогресу у досягненні очікуваних та обов'язкових результатів навчання молодшими школярами.

Література:

1. Гура Т., Рома О. Діяльнісний підхід у базовій середній освіті: від педагогічної теорії до освітянської практики. *Нова українська*

школа у базовій середній освіті: впевнені кроки Запорізької області : науково-методичний посібник / відп. ред. Т. Є. Гура ; КЗ «ЗОІППО» ЗОР. Запоріжжя : ЗОІППО. 2022. 303 с.

2. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#n12> (дата звернення 22.03.2024).

3. Рейчел Паркер, Бо Ст'єрне Томсен. Діяльнісний підхід у школі. Данія : The Lego Foundation, 2019. 74 с.